

7.10.2024

Yksikkö:	141613	Työohje	Julkinen
----------	---------------	---------	----------

Otsikko:	Kaksoislähetekäytäntö
Laatija(t):	Päivi Nuttunen, Emmi Pirinen
Vastuuhlö:	Päivi Nuttunen, Emmi Pirinen
Hyväksyjä:	Heidi Hakkarainen
Kuvaus:	Pohjois-Savon hyvinvointialueen kaksoislähetehje, kun kyseessä on päihteiden käytön selvitystä tai seurantaa tarvitseva raskaana oleva

A. HAL-poliklinikalle lähetettävät potilaat

1. Alkoholinkäyttöön liittyvät HAL-kriteerit:

- AUDIT-pisteet ennen raskautta ≥ 8
- Raskaudenaikainen alkoholinkäyttö AUDIT- pisteistä riippumatta
- Aikaisempi alkoholikatkaisuhoido- tai ajoterveyssuranta edeltävän 5 vuoden sisällä

2. Huumeiden- tai lääkkeiden käyttöön liittyvät HAL-kriteerit:

- Huumausaineiden raskaudenaikainen käyttö
- Huumausaineiden aktiivikäyttöä raskautta edeltävän 5 v aikana
- Yksittäinen iv-huumeiden, opiaattien tai stimulanttien kokeilu edeltävän 2 v aikana
- Yksittäisiä muiden huumeiden käyttökertoja (mm. kannabis) raskautta edeltävän 2 v aikana
- Aikaisempi huumeiden katkaisu- tai vieroitusohito edeltävän 5 v aikana
- Lääke- tai huumeyliannostus edeltävän 5 v aikana
- Virallinen korvaushoito tai muuten päihdeongelman hoitoon sitoutunut
- Kipu- ja psyykenlääkkeiden tai rauhoittavien lääkkeiden (PKV) väärinkäyttö, lääkkeiden päihteenomaista tai säännöllistä lääkinnällistä käyttöä
- Ajoterveyssuranta edellisen 5 vuoden aikana
- Puoliso käyttää edelleen huumeita

- Huoli tai epäselvä tilanne päihteiden käytöstä perheessä kattavan PTH:n selvityksen perusteella (vähintään 1 arviokäynti HAL-poliklinikalla)

3. Tupakointiin/nikotiinituotteiden käyttöön liittyvä HAL-kriteeri

- H15 jälkeen tupakointi > 10 savuketta/vrk tai vastaavasti nuuskan tai muun nikotiinituotteen käyttö

Alkuraskauden neuvolakäynneillä motivoidaan tupakoinnin lopettamiseen/ vähentämiseen 'Nikotiinittomuus neuvolassa PSHVA –toimintamallin' -mukaisesti. Tupakoitsijoista laaditaan lähete ainoastaan HAL-poliklinikalle (Naisten poliklinikka 141613)

4. Raskautta suunnittelevat

Neuvolasta laaditaan kaksoislähete myös huumeita tai runsaasti alkoholia käyttävän naisen suunnitellessa raskautta

B. Kaksoislähetteen laatiminen

HAL-kriteerien täytyessä tehdään kaikille lähete KYS:n Naistentautien klinikan HAL-poliklinikalle ja verikoepyyntö (kts. myöhemmin). Lisäksi sama lähete toimitetaan (A) alkoholin käyttöön liittyvissä ongelmissa oman alueen päihdepalveluihin tai (B) huumeiden ja lääkkeiden käyttöön liittyvissä tilanteissa keskitetysti KYSin päihdepsykiatrian poliklinikalle (142248 päihdepsykiatrian poliklinikka).

Kaksoislähetteessä tulee olla riittävän kattava selvitys odottajan kokonaistilanteesta ja perustietojen lisäksi kartoitettuna seuraavat tiedot:

- Päihdehistoria
- Päihteiden käytön nykytila (käyttötapa, määrät)
- Olemassa olevat tukimuodot
- Mielen terveyden mahdolliset haasteet

Lähetteessä tulee olla **ehdottomasti** kirjattuna asiakkaan tiedossa olevat verkostot yhteystietoineen:

- neuvolan terveydenhoitaja
- sosiaalityöntekijä
- päihdetyöntekijä
- muut mahdolliset hoitokontaktit

C. Neuvolassa otettavat verinäytteet

Kun HAL-kriteerit täyttyvät (paitsi jos tupakka ainoa lähetekriteeri) otetaan alkuraskaudessa muiden seulontaverikokeiden yhteydessä myös:

- B-PVK+T, P-ALAT, P-GT, B-PEth
- Jos puolison AUDIT ≥ 8 , mutta odottajan pisteet < 8 , otetaan odottajalta seulontatutkimuksena ainoastaan B-PEth

Jos odottaja käyttää huumeita, hänellä on aiempia huumekekoiluja, puoliso on käyttänyt/käyttää huumeita tai puolisollla on C-hepatiitti, otetaan muiden verikokeiden yhteydessä

- S-HCVAb

Kaikilta pistoskäyttäjiltä seulotaan neuvolassa MRSA-viljelynäytteet erillisen ohjeen mukaan.

D. AUDIT 6-7 odottajalla ennen raskautta

Odottajille järjestetään ylimääräinen interventiokäynti neuvolaan. Käynnille voidaan kutsua mukaan päihdepalvelutyöntekijä. Jos puolison AUDIT-pisteet ≥ 8 , hänet ohjataan päihdepalveluihin.